

De graszaadoogst begint weer. Van het geproduceerde zaad gaat altijd veel verloren. Verliezen zijn onvermijdelijk, maar wel te beperken. Door extra aandacht kunnen akkerbouwers zaadverlies voorkomen.

Onderzoekers voerden van 2006 tot en met 2009 in Nieuw-Zeeland een onderzoek uit met Engels raai gras. Hieruit bleek dat 24 procent van het oogstbare zaad in de hele oogstperiode verloren ging. Dit varieerde van 6 tot 43 procent. Het totale zaadverlies bestond voor 45 procent uit verlies bij het maaien, 40 procent uit verlies gedurende de zwadperiode, 10 procent uit verlies bij het oprapen en 5 procent uit verlies vanwege niet goed gedorstte aren.

De relatie tussen groeirregulatie en zaaduitval is tweeledig. Als tijdens de bloei geen legering optreedt, is de bestuiving beter en worden de zaden beter gevuld. Grotere zaden zitten vaster in het bloempakje waardoor ze voor de oogst minder snel uitvallen. Tijdens de afrijpingsfase is legering juist wel gewenst omdat bij rechtopstaande bloeiwijzen van onder andere rietzwenkgras, roodzwenkgras en Engels raai gras de zaden door beweging met de wind uit kunnen vallen.

Voor groeirregulatie in graszaad is alleen trinexapac-ethyl (onder andere Moddus

250 EC) toegestaan. Omdat de weersomstandigheden het effect van Moddus sterk beïnvloeden, is een goed advies moeilijk. De rol van een teeladviseur, de dosering en het spuittijdstip zijn hierbij van groot belang. Vooral onder droge warme omstandigheden zoals dit en vorig voorjaar moet de bespuiting achterwege blijven of de dosering beperkt worden.

PLAKMIDDELEN

Uit de teelt van koolzaad is bekend dat 'plakmiddelen' of conserveringsmiddelen zaaduitval kunnen beperken. Graszaad is een heel ander type gewas, dus resultaten in koolzaad kunnen niet rechtstreeks vertaald worden naar graszaad. In 2010 onderzocht het ExpertiseCentrum Graszaad het effect van drie verschillende conserveringsmiddelen. Dit gebeurde in opdracht van het Productieschap Akkerbouw en de werkgroep graszaden en graszoden.

Op basis van één proef kunnen natuurlijk geen harde conclusies getrokken worden. De resultaten lieten geen verschil zien tussen onbehandeld en behandeld met Podstick, Spodnam of Flexi.

Mogelijk speelt verwerking, als gevolg van afwisselend regen en zon, van het gewas in de afrijpingsfase een belangrijke rol bij het effect van conserveringsmiddelen. Onder deze ongunstige omstandigheden zou een conserveringsmiddel verwerking kunnen beperken waardoor het zaad beter vastgehouden wordt. Vermoedelijk verdwijnt dit voordeel weer als de periode in het zwad vanwege de omstandigheden

Beperken

erg lang gaat duren. De ervaringen in de praktijk met conserveringsmiddelen zijn wisselend. Hierbij spelen de weersomstandigheden een rol.

Al met al lijkt de toepassing van een conserveringsmiddel in de periode na de bloei tot enkele weken voor de oogst geen

overtuigend positief effect te geven, maar kan de toepassing wel gezien worden als een vrij goedkope verzekeringspremie. Zeker als er een late fungicide toepassing nodig is en de bespuiting hiermee gecombineerd wordt. Conserveringsmiddelen moeten akkerbouwers toepassen na de

Moddus toegepast op Engels raai gras en zodoende bij begin bloei nog geen legering.

Foto's: OLV Plant

In zaaduitval

bloei tot enkele weken voor de oogst. De oogst is uiteraad cruciaal bij de hoewelheid zaadverlies. In Nederland wordt het meeste graszaad in het zwaardemaakland voordat het gedorst wordt. In Denemarken is het veel meer gebruikelijk om van stam te dorsen, vooral bij rood-

zwenkgras en gewassen met weinig hooi. In de tabel staan enkele voor- en nadelen van stamdorsen.

Omdat stamdorsen iets later in de tijd moet gebeuren dan zwaadmaaien is harde wind in deze periode een belangrijke factor bij de keuze voor zwaadmaaien of stamdor-

sen. In onderzoek in 2008 uitgevoerd door het Expertisecentrum Graszaad, werd bij twee rassen Engels raaigras geen opbrengstverschil geconstateerd tussen de twee oogstmethoden.

VROEG EN VROEG

Het zwaadmaaien moet vroeg en vroeg uitgeoerd worden. Vroeg in het seizoen om te voorkomen dat de vroegst gerijpte zaden uitvallen. Deze vroege zaden zijn juist zware zaden. Ook vroeg op de dag of 's nachts. Het gewas moet namelijk vochtig zijn om zaaduitval te voorkomen. In de Amerikaanse staat Oregon zijn in Italiaans raaigras verschillen gevonden van 250 kilo per hectare bij al dan niet onder dauw omstandigheden maaien.

Zwaadmaaien met een brede zelfrijdende machine met schijfmaaiers voldoet in de praktijk goed. Om zaaduitval te voorkomen is het van belang dat het zwaard niet verlegd hoeft te worden en dat het gewas rustig valt. Daartoe moet met de legingsrichting mee gemaaid worden. Bij een kort gewas is het nodig om het maaien uit te voeren met een dubbele messenbalk (Busatis).

Onder gunstige omstandigheden hoeft de zwaadperiode maar enkele dagen te duren. Zaaduitval blijft dan beperkt. Natuurlijk moet het gewas in het zwaard voldoende natrium, maar hoe eerder gedorst wordt, hoe minder zaadverlies bij het dorsen op zal treden. Het invoeren in de dorsmachine gaat het mooiste met een kleeedje (doekopraper), maar het verschil met een pennenoepaper is klein. Afstelling van de apparatuur is uiteraad van groot belang.

Expertisecentrum Graszaad

Het Expertisecentrum graszaad is een samenwerkingsverband tussen DLV Plant en proefboerderij RUSTHOEVE. In dit verband wordt praktijkonderzoek graszaad en graszoden uitgevoerd in overleg met de werkgroep graszaad en graszoden van het Productieschap Akkerbouw.

Dit artikel is tot stand gekomen door financiering van het Productieschap Akkerbouw.

PRODUCTIESCHAP AKKERBOUW

Bij stamdorsen wordt normaal gesproken bij een hoger vochtgehalte van het zaad gewerkt dan bij zwaadorsen. Wachten op een laag vochtgehalte is niet mogelijk omdat er dan onherroepelijk zaaduitval (van de vroege zware zaden) optreedt. Direct zelf kunnen drogen is dus eigenlijk noodzakelijk.

JOHAN WANDER,
DLV PLANT

Voordelen stamdorsen

- bespaart een werktag;
- geen maakkosten;
- minder oogst risico;
- logistiek eenvoudiger;
- gemiddeld iets hogere zaadopbrengst dankzij minder zaadverlies.

Nadelen stamdorsen

- perceel moet regelmatig strijpen;
- meestal niet mogelijk bij veldbeendgras (asafankelrijk) lagere rijnseheid. Combine
- hogere droogkosten / zelf drogen noodzakelijk.

Geen Moddus op Engels raaigras en zodoende bij begin bloei al wat aan het legeren.

GEWAS

Nieuwe Oogst

ZATERDAG 9 JULI 2011

5